

Studerendes videoproduktion

– dokumentation og refleksion

CELM-medarbejderne, Thomas Würtz Jensen, lektor ved Fysioterapeutuddannelsen i Aarhus, og Birgit Tanderup, lektor ved Pædagoguddannelsen i Holstebro, har i 2012 samarbejdet i et projekt, hvis formål har været at undersøge nogle af de pædagogiske muligheder i studerendes egenproduktion af video som redskab til analyse, feedback, dokumentation og diskussion af egen læring.

*Af: Thomas Würtz Jensen og Birgit Tanderup
December 2012*

Hvordan kan studerende selv producere videofilm og bruge disse i forbindelse med egne læringsforløb, hvad enten studiet retter sig mod en profession som fysioterapeut eller pædagog? Dette spørgsmål stillede projektlederne Thomas Würtz og Birgit Tanderup sig i forbindelse med et forløb på henholdsvis Fysioterapeutuddannelsen i Aarhus og Pædagoguddannelsen i Holstebro. De studerende satte i efteråret 2012 fokus på læringspotentialer i visuel dokumentation og heraf følgende refleksion som dele af faglige læreprocesser. Konklusionen er: Det er ikke let – men lad os få noget mere af det!

Pædagogstuderende i gang med at gennemføre og videooptage selvvalgt linjefagsaktivitet.

Med afsæt i undervisningen

Studerende på Fysioterapeutuddannelsen i Aarhus og Pædagoguddannelsen i Holstebro indgik i efterårssemestret 2012 i et projekt under CELM, Center for e-læring og

medier. Projektet blev gennemført som en del af den ordinære undervisning. Der blev indsamlet viden om, hvordan studerendes arbejde med video kan anvendes som refleksiv dokumentation og diskussion af egen læring. For herigennem at medvirke til at kvalificere den enkeltes læring og samtidig eventuelt være anvendelig som læringsobjekt i undervisningen og genstand for refleksion i evalueringssammenhæng. Eventuelt også som genstand i forbindelse med eksamen.

Studerende på Fysioterapeutuddannelsen arbejdede i valgfaget *Rundt om foden* med video i forbindelse med afgrænsede undersøgelser af bevægelsesfunktioner. På Pædagoguddannelsen havde de studerende et friere valg i forhold til den emnemæssige fordybelse indenfor linjefaget *Værksted, Natur og Teknik*.

Hvad gjorde vi så?

Projektlederne planlagde i fællesskab i foråret 2012 rammerne for undervisningsforløb på to meget forskellige uddannelser i to meget forskellige faglige sammenhænge. Det gav mulighed for at sætte et fælles fokus på brugen af video. Vi tilstræbte ensartethed i forhold til vejledninger, opgaver, guidelines og rammesætninger mv., ligesom vi, efter læringsforløbene og de studerendes præsentationer af det færdige arbejde, konstruerede elektroniske spørgeskemaer. Svarene og den statistik, der fremkom af spørgeskemaerne, bearbejdede vi i fællesskab. Undersøgelses resultater kom således til at danne baggrund for fæl-

les udarbejdelse af interviewguide til kvalitative fokusgruppeinterview med henholdsvis to studerende fra Fysioterapeutuddannelsen og tre studerende fra Pædagoguddannelsen. Interviewene blev transskriberet og meningskondenseret. Indholdet blev brugt til at opnå indsigt i, hvordan brugen af video påvirker studerendes læreprocesser, som det fremgår af indholdet i denne artikel.

Med henblik på at øge forståelsen for hvad der motiverer og øger de studerendes læreprocesser, anvender vi en hermeneutisk tilgang i analysen af interviewene. Formålet med den kvantitative undersøgelsesdel er at få indblik i antallet der har de forskellige oplevelser.

Fysioterapeutstuderende i gang med at gennemføre og videooptage selvvalgt funktionsundersøgelse.

Forløbet på Fysioterapeutuddannelsen bestod af 24 lektioner fordelt over 2 uger. De studerende fik stillet forskellige opgaver som de skulle løse ved brug af video. Bl.a. skulle de i grupper af fem filme og analysere en selvvalgt funktionsundersøgelse. De skulle eksempelvis analysere på løbestilen både før og efter, at de havde tilført korrigerende indlæg.

Forløbet på Pædagoguddannelsen var tilrettelagt for studerende i linjefaget *Værksted, Natur og Teknik*. De fik i forløbet stillet en forholdsvis fri opgave i et antal af de såkaldte gruppestudietimer, dvs. timer uden underviserens tilstedeværelse.

For begge uddannelser gælder, at læringsforløbet tilrettelægges med udgangspunkt i en socialkonstruktivistisk læringsforståelse i form af strukturerede gruppeforløb.

Undervejs i begge forløb var der mulighed for såvel faglig vejledning som ad hoc it- og video-assistance. På begge forløb var der lagt op til, at de studerende skulle udvælge videomateriale til udgivelse, således at det kunne tilgås af den resterende del af holdet. Materialet skulle endvidere præsenteres for holdet og underviseren med henblik på feedback og videndeling. I det forløb, der fandt sted på Fysioterapeutuddannelsen blev der stillet krav om skriftlig refleksion i en wiki i forhold til bevægelsesanalysedelen.

Indenfor et afgrænset antal centrale kundskabs- og færdighedsområder valgte grupper af studerende på Pædagoguddannelsen at arbejde med så forskellige emner som graffiti, glasfremstilling og det myldrende liv i skovbunden og omkring døde træer. Alt sammen faglige emner der giver mening at vide noget om i forhold til at arbejde med forskellige aktiviteter i en pædagogisk praksis.

En overordnet planlægning og rammesætning med deadlines for såvel arbejdet som en afsluttende fremlæggelse tillod efterfølgende de studerende selv at stå for detaljplanlægning, ansvarsfordeling, emnemæssig fordybelse, faglig og læringsmæssig refleksion samt naturligvis videoproduktion og forberedelse af fremlæggelse for holdet. På Pædagoguddannelsen blev der arbejdet med selvvalgte læremidler, it-udstyr og platforme, dog med det krav, at de færdige film skulle være tilgængelige for andre studerende i fremtiden.

Fra start til slut på forløbet var der afsat ca. 15 gruppestudietimer over tre uger til ar-

bejdet, der foregik sideløbende med undervisning og opgaver i andre fag.

Inspirationskilder

Artiklens forfattere ser de studerendes produktion af videoer i forbindelse med læring og refleksion over læring som en del af en multimodal didaktik i professionsuddannelsessammenhæng. Videofilmene bliver her til it-baserede læremidler, hvis levende billeder og lyd kan være med til at facilitere æstetiske læringspotentialer, som ligger ud over de hyppigt anvendte diskursive læringsformer. Mie Buhl taler om, at sådanne it-baserede læremidler via deres brug af eksempelvis billeder og lyd har fået en stigende betydning, idet de forskellige udtryksformer giver mulighed for synergieffekter (Birch Andreasen, Meyer, & Rattleff, 2008).

Læringsmæssigt bygger dette projekt på en konstruktivistisk læringsforståelse jf. Illeris, hvor individet konstruerer viden i dialog med andre, og drivkraften spiller en central rolle i forhold til motivationen for at arbejde med opgaverne (Illeris, 2006). Det udtrykkes i fokusgruppeinterviewet af de studerende på begge uddannelser, at det var centralt for opgaveløsningen, at arbejdet med analysen foregik i grupper.

De traditionelle læringsrum på Fysioterapeut- og Pædagoguddannelserne blev udvidet med de studerendes egne valg af kontekster, arenaer, it-værktøjer og platforme, og de studerende fik gennem en socialkonstruktivistisk tilgang mere kontrol over egen læring, således som det beskrives af Kjærgaard og Kjeldsen i *Det konvergente læringsrum - En udfordring mellem det der var, det der er og det der er på vej* (Kjærgaard og Kjeldsen, 2012)

,De studerende blev stillet opgaver, som havde karakter af at være etiviteter på niveau 4 ud fra en fri fortolkning af Gilly Salmons kriterier for niveausætning. Dette indebærer, at den lærende via netbaserede

aktiviteter producerer og deler viden med andre. Det er etiviteter på et relativt højt niveau, idet opgaven bestod i bl.a. at producere og dele viden via en selvvalgt videoservert og platform (Blok, 2005; Salmon, 2002). De studerende på Fysioterapeutuddannelsen valgte at dokumentere deres refleksioner i en wiki udarbejdet i Studienet. I wikien var der placeret links til videomaterialet, som refleksionerne var udarbejdet over. Wikien fungerer som platform til videnproduktion og -deling.

Udvalgte resultater

I Aarhus deltog 48 studerende i forløbet, hvoraf 69% besvarede spørgeskemaundersøgelsen. I Holstebro deltog 17 studerende i forløbet, og 88 % besvarede spørgeskemaundersøgelsen. I Aarhus deltog to mandlige studerende i fokusgruppeinterviewene, og i Holstebro deltog tre kvindelige studerende.

Nedenfor præsenteres et udsnit af de resultater, projektet har kastet af sig.

Af spørgsmålet fra spørgeskemaundersøgelsen: *I hvor høj grad oplever du, at netop videoproduktionen har kvalificeret din læring i forhold til det selvvalgte emne?*, svarede 88% af de studerende på Fysioterapeutuddannelsen enten i meget høj grad eller i høj grad. Der er en stor overvægt af studerende, som angiver at netop det at producere videoklip i høj eller meget høj grad bidrager til læring.

Når det kommer til opnåelse af kompetencer i forhold til anvendelse af video:

- som feedbackredskab overfor patienter
- som redskab til bevægelsesanalyse
- som dokumentationsredskab dvs. som effektmålingsredskab

så svarer henholdsvis 85%, 85% og 79% af de studerende på Fysioterapeutuddannelsen, at de enten i meget høj grad eller i høj

grad har oplevet, at arbejdet med det selvvalgte emne i opgaverne har bidraget til at de har opnået disse kompetencer.

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at 78 % af de pædagogstuderende mener, at arbejdet med det selvvalgte emne har bidraget i høj eller meget høj grad til opnåelse af læringsmålene, samt at netop det selvvalgte emne har haft stor betydning for deres engagement og motivation i fordybelsen med såvel emnets fag-faglige del som den videoproduktion, der var knyttet dertil.

Fokusgruppeinterviewet viser på begge uddannelser, at de studerende har lært at anvende video som dokumentations- og refleksions redskab. Det fremgår bl.a. af de følgende citater - de første to fra Fysioterapeutuddannelsen og de sidste to fra Pædagoguddannelsen:

"Jeg tror jeg vil bruge det senere i min praksis hvis jeg vil registrere små ændringer over tid".

"Du har mulighed for at tage en funktion udført over kort tid og analysere den over lang tid ved at afspille den igen og igen".

"Videoen hjalp til med fordybelsen i emnet og at komme tæt på".

"Videoen betød noget for vores efterfølgende mulighed for refleksion".

På Fysioterapeutuddannelsen giver deltagerne udtryk for, at de, efter læringsforløbet, ser video som et uundværligt redskab til bevægelsesanalyse, samt at det er meget brugbart i forbindelse med at vise patienter, hvordan deres bevægelser ser ud, og hvad der eventuelt skal arbejdes med. De pædagogstuderende tilkendegiver ligeledes, at videoens analysemuligheder giver dem mulighed for eksempelvis at nærstudere samt finde navne på små insekter i den rådne træstub. Video kan således benyttes til forskellige analyseområder, men angiver lignende arbejdsmetoder.

Det blev på begge uddannelser nævnt som noget centralt, at arbejdet med analysen og den faglige læring foregik i grupper, hvilket bl.a. fremgår af det følgende citat fra Fysioterapeutuddannelsen:

"Udvikling af proceduren den sker bedst når man er flere".

Gruppen af pædagogstuderende, der arbejdede med smådyr omkring en træstub, oplevede, at videoens muligheder for at fastholde dyrets udseende og bevægelser betød noget for mulighederne for at bestemme dyret, finde dets navn og via internettet finde yderligere viden om det. Som en studerende fra denne gruppe siger:

"Hvis ikke vi havde den på video kunne vi jo ikke nødvendigvis bare komme tilbage og finde den og se den igen en anden dag".

Gruppernes fremlæggelser for holdet og underviseren medførte på Pædagoguddannelsen større læringsmuligheder for de medstuderende end forventet og medførte større tilfredshed, end det hyppigt ses ved fremlæggelser. Her er det vigtigt at huske, at de meget forskellige emner betød stor variation i fremlæggelsernes indhold. Faktisk tilkendegiver 93 % af de pædagogstuderende, at de har haft stort eller meget stort læringsmæssigt udbytte af at kunne se de videoer som de andre har produceret.

"Vi lærte en masse af de andres emner på en anderledes og god måde, end vi plejer til fremlæggelser, fordi det ikke kun er nogen der står og snakker".

På Fysioterapeutuddannelsen vurderes det, at selve fremlæggelsen med fordel kunne foregå enkeltvis, idet den enkelte så ikke vil kunne gemme sig i gruppen. Informanterne giver udtryk for, at det virker mere autentisk at fremlægge alene, fordi det i klinikken kommer til at være sådan.

Hvad tager vi med videre?

De studerende på de to uddannelser evaluerer opgaven og dens læringsmuligheder meget positivt. Studerende på Pædagoguddannelsen understreger dog, at opgaven har været væsentligt mere tidskrævende end både de selv og underviseren forventede. De tilkendegiver i såvel spørgeskemaets muligheder for uddybende kommentarer og i interviewet, at *fordybelse, mere tid, meget gerne en emneuge, hvor man ikke har andre fag/opgaver*, ville være bedre. En forklaring på, at studerende på Fysioterapeutuddannelsen ikke udtrykker samme behov, skyldes sandsynligvis, at de netop er på et valgfag, og at der derfor ikke køre andet undervisning sideløbende hermed. Studerende på Pædagoguddannelsen ville også have foretrukket, at forløbet var startet med et videoredigeringskursus for dem, som havde behov for det, fordi den tilbudte tekniske support i Medieværkstedet lå ikke for alle grupper på det bedst tænkelige tidspunkt. Pædagoguddannelsens redigeringskursus på 1. semester betyder tilsyneladende ikke, at alle mestrer dette værktøj. Således udtaleren af de studerende:

"Vi tog det valg, at der var en, der havde kendskab til redigering – og så blev det ham, der sad med det. Vi lavede arbejdsdeling. Jeg har ikke lige lært at redigere film. Kurserne på første semester er også prægede af, at det kun er én der kommer til at klippe i gruppen – alle får ikke lov at prøve det – man ser det – men prøver det ikke. Jeg lærer bedst ved selv at få fingrene i det".

Vi har i vort projekt ikke fokuseret på kønsaspektet, men måske er det ikke tilfældigt, at der i ovenstående citat henvises til, at det er en mandlig studerende, der redigerer på dette forløb, der ellers består af flest kvindelige deltagere. På Fysioterapeutuddannelsen antydes det i interviewet, at der kan være tale om kønsmæssige forskelle, når det handler om motivationen for at arbejde med video. En mandlig studerende svarer her på et spørgsmål om motivationen for arbejdet med videoen:

"Det kan godt være at det bare er fordi jeg er dreng, men ligeså snart der går teknik i det, så synes jeg bare det er lidt sjovere".

Studerende på Fysioterapeutuddannelsen giver udtryk for arbejdsdelinger, der ligner Pædagoguddannelsens, men på begge uddannelser opleves det, at når det kommer til analyse af indholdet på videomaterialet, så foregår der mere kollaboration.

Studerende på Pædagoguddannelsen ser helt afgjort fremadrettede muligheder i forbindelse med produktion af egne videoer, hvad enten dette drejer sig om faglig, læringsmæssig fordybelse eller dokumentation, ligesom 85 % af de adspurgte også vurderer, at videoen kan være meningsfuld at inddrage også i forbindelse med en kommende eksamen i linjefaget.

Studerende på Fysioterapeutuddannelsen ser også et potentiale i brugen af video - specielt i forhold til arbejdet som behandler. Her ser de videoen som redskab i forbindelse med dokumentation, som feedbackredskab for patienten samt som analyseredskab for dem selv, når de har behov for at gennemføre bevægelsesanalyse.

Afslutningsvist ligger det lige for at konkludere, at læringspotentialet i produktion, refleksion og formidling mellem de studerende er stort. Erfaringerne viser os, at de studerendes motivation og engagement er stort, og at videoens fokus på det empiriske samt visuelle i de valgte emner, bidrager positivt som supplement til den mere diskursive læring, som uddannelserne ofte fokuserer på, og at de multimodale muligheder i hvert fald på et begyndende niveau ser ud til at komme positivt i spil. Ud over den rent fagfaglige læring, bidrager projektet til de studerendes muligheder for kvalificering af it- og mediekompetence, ligesom samarbejdsevner og social læring også er i spil. Da indeværende forløb også har indbefattet mundtlige fremlæggelser og præsentationer, kan det ikke udrages i hvor stort

omfang, videoarbejdet alene vil kunne præsentere og dele viden på et tilstrækkeligt højt og kvalificeret niveau.

Læringsforløb som det afprøvede kræver naturligvis rammesætning, facilitering af læreprocesser, involvering samt – ikke mindst – feedback fra medstuderende og naturligvis underviseren på indholdet. For delene er flest, og ulemperne/bagsiderne af medaljen må vi forsøge at arbejde med. Bl.a. ved at arbejde med modeller for fremlæggelser, hvor de studerende (ved ensartede emner) ikke kommer til at kede sig i timevis.

"Om fem år kan jeg huske denne her video. Jeg kan huske en jeg lavede for to år siden rigtig godt. Man kan huske det så lang tid efter fordi gruppearbejdet her bliver på en anden måde".

"Der er en anden læring i det. Man kan altid se en film og læse en rapport, men at lave en film selv er noget andet. Men jeg husker også de film, som de andre har lavet. Det er en anden måde end at skrive rapport sammen".

På trods af at fokus i projektet har været på læreprocesser, motivation og tekniske færdigheder, har vi alligevel en idé om kvaliteten i de producerede videoer. På Fysioterapeutuddannelsen har funktionalitet været et omdrejningspunkt i videomaterialet forstået på den måde, at der er et klinisk formål. Videoerne skal kunne anvendes til analyse af de bevægelser, der foregår, og det skal kunne lade sig gøre at gentage undersøgelserne senere med henblik på at kunne registrere ændringer i løbestil og bevægelses kvalitet. På Pædagoguddannelsen har videoerne mere haft karakter af æstetiske producerede værker som fortæller en historie eller dokumenterer livsformer som, i kraft af billedokumentationen, senere kan identificeres.

Videoproduktion som afrapporteringsform giver en række muligheder, idet levende billeder, tekst og lyd kan komme i spil i samme aflevering. Det lader sig naturligvis ikke gøre i en mere traditionel afrapporteringsform via tekst og måske billeder i et dokument. Dermed ikke sagt, at videoaf-rapporteringsformen er bedre, og at den til enhver tid kan erstatte dokumenter. I forhold til kvaliteten i de producerede videoer er det vores umiddelbare indtryk, at mens videoerne er af god kvalitet, bærer indpakningen præg af, at det ikke er den, der har været fokus på. De studerende på Fysioterapeutuddannelsen har linket til videoserveren fra en wiki på studienet og har skrevet deres analyse og refleksioner ind i wikien, men de har ikke gjort noget specielt ud af, hvordan wikien tager sig ud, og de har ikke valgt at embedde videomaterialet, hvilket ville have givet en oplevelse af, at materialet afvikles i wikien frem for på en videoserver et helt andet sted.

Det, at de har anvendt wikien, betyder imidlertid, at de både har afrapporteret via videoklippene, men også via de skriftlige analyser og refleksioner. I forhold til spørgsmålet om læringspotentialer ved brug af video har studerende fra såvel Fysioterapeut- og Pædagoguddannelsen udtalt, at video som redskab i analysearbejdet er en nødvendighed idet analysen af eksempelvis insektarter og bevægelser ville være særdeles vanskeligt uden.

Referencer

Birch Andreasen, L., Meyer, B., & Rattleff, P. (2008). *Digitale medier og didaktisk design: Brug, erfaringer og forskning* (1. udgave ed.). Kbh.: Danmarks Pædagogiske Universitetsforlag.

Blok, R. (2005). *Undervisningen i netværket: E-læring, e-struktion og e-tiviteter*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.

Illeris, K. (2006). *Læring* (2. reviderede udgave ed.). Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag.

Salmon, G. (2002). *E-tivities: The key to active online learning*. London: RoutledgeFlamer.

Kjærgaard , H. og Kjeldsen, L.P.B (2012). *Det konvergente læringsrum - En udfordring mellem det der var, det der er og det der er på vej*. CELM: VIA University College.

Hentet 10. november 2012 fra: <http://www.viauc.dk/hoejskoler/vok/Videncentre/e-laering-og-medier/Documents/udgivelser/Udgivelser%202012/Det-konvergente-laeringsrum-final.pdf>